

א.פ-8.

ביי אונז קומען פאר קהלה-וואהלען...

עס האט זיך א לעב געטון אויף דער יודישער גאס...

עס דרעהט זיך ארום מענטשן פער-יאכמעט, צעהצטע, מ'האלט אב אסי-פוט אויף אסיפות, ווער מיר דאנא, ווער מיר פרנסה. עס זענען מענטשן בקי בעל פה אין אלע דרייזערלעך פון קהלות-געזעץ. אונזער היימישער יודי-שער קיבוץ האט זיך צוטיילט אויף 14 נומערן, און 500 עלטערע יודען האבען צווייטען געטון דעם יודישען פאלקס מענטש, אז זיי זענען גרייט צו טראגען אויף זיך דעם עול פון א קהלה-ראטמאן.

ביי אונז קומען פאר קהלה-וואהלען...

און זיי קומען פאר אין א צייט, ווען דער יודישער ישוב אין ארץ ישראל סונקט זיך אין בלוט, ווען ער קנוי-דערט זיך אין צער און ווייטאג, ווען א האלבער מיליאן יודען געפונט זיך אין סכנות-נפשות, ווען אַנאָמפער-יא-ליסטישע מלוכה שפּילט אויס אויף אונזערע קרבנות איהר הויך פאליטיק, ווען אויף דער וואנשאל וועט זיך דער גורל פון אונזער לאנד, פון אינ-זער צוקונפט און האפנונג.

ביי אונז קומען פאר קהלה-וואהלען...

און מסתא וועלען זיך באלד אויפ-לאזן די קראנען און א מבול פון שער, רכילות און נעמינהייטען וועט מערלייזען אונזער היימישע אויבער-פלאך. מסתא וועלען מיר זיין ערות, ווי פערזענה גרופען וועלען זיך אריינ-לאזן אין א ווילדען קאראקאדא, אין א שדיס-טאג, אין וועלכען מיר אלע-אין, דו און יענער וועלען ווערען אריינגעצויגען, מסתא וועט מען זיך נאך רייסטן ביי די קעפ, און - וואל זיין פרעהליך ביי יודען...

און דאס אויפ'ן מזרח וועט מען דערווייל קיילענען אונזערע שוועסטער אין בריער; דאס וועט מען יעדען טאג א קרבן תמיד ברעניגען אויפ'ן מזבח פון בנין; דאס וועלען מיר לא-זען אנוואקסען די צאהל אונזערע קדו-שים, אונזערע אלמנות און יתומים. און אונזער הייליגען לאד וועלען קינדער פאלן אין גאס, און מיר וועלען הא-בען א פערוויילונג...

ווייל - ביי אונז קומען פאר קהלה-וואהלען...

ציפערן, וואס רעדען

וואקס פון די וויקלערען אויף לערך 6 מיליאן זל, וואקס פון דער צאהל שפארענדע מיט לערך 40 טויזנט, און דאס בלויז אין משך פון איין הורש-דאס זענען צוויי ציפערן, וואס זאגען אַמדייטליכסטן ערות וועגען דעם צו-טרוי, וועלכען דער כלל בירגער שענקט דער פאפולערסטער אין פוילען אב-שפארונגס אינסטיטוציע, פ. ק. א. אַבער די אַנגערופענע ציפערן בע-ווייזען אויך קלאר, אז צווישען דעם בירגער-כלל פערטיעמט זיך דער זין פאר קלינגער פארזיכטיגקייט און רא-ציאנעלען בעל הבית'עווען מיט'ן איי-גענעם שווער פערהארגעוועטען גראשען.

אַט זענען די גענויע צאָהלען: אין משך פון חודש יולי האבען די אַבשאַפ-רונגס-וויקלערען אין פ. ק. א. זיך פער-גרעסערט מיט 5,758,942 זל, דער-גרייכענדיג דעם 31-טען יולי 1936 סומע פון 650,033,223 זל. גלייכצייטיג איז אין דעם זעלבען חודש געוואקסען די צאהל אַבשאַפערענדע, אין משך פון יולי האט פ. ק. א. אַבשאַפערענדע-ביכער, און דעם 31 טען יולי 1936 האט די צאהל אַקטיווע ביכער דערגרייכט 2,139,443.

זיין וואהל-פלאטפארם...

כמו פעליטעאן

געכטען פארטאגס האט מיך אויפ-געוועקט מיין שכן גרונם פליטאל. - שטעהט אויף פריינד-האט ער, שטעהנדיג ביים בעט מיך געמוטערט - און לייגט אדורך וואס איך זאג-אלץ צו מיינע וועהלער.

- מיין ביזנעס חלום זאל אויסגעהן-האב איך איהם אַבערענטפערט; וואס איז דאס פאר א חוצפה אויך אויפגע-וועקען פארטאגס צוליב אייערע נא-רישקייטען וועגען וואהלען. וואס מיינט איהר, אז אייערע וואהלען ליגען מיר אין וועג?

- מאכט איך נישט טאר קיין נרי-נעם ווערט נישט נתפער מיין שכן. די וואהלען ליגען איך דוקא גוט אין זי-גען, אלא וואס דען-איהר מאכט זיך אויף גע'פערט, כדי קיינער זאל זיך נישט פערקען, אז איהר זענט פער-אינטערעסירט אין ווער אויסגאנג. עס לוינט איך צום עסק, אייער שטעלונג איז רעפאָרעט פארטערט עס, אז איהר זאלט בלייבען ב'ומר'שט גייטאל, פאָרשט אַבער וויסען מיר דאך, אז איהר זענט געכאפט אין דער מעשה, אז איהר אריינט סכנות-נפשות, אז די ליסטע, איהר ווייסט שוין וועלכע-גיס ער צו מיר א ווינק מיט די אוי-גען-זאל אַרוםגעגען. טא זייט דערי-בער אזוי גוט און קוקט אויך אדורך מיין וואהל-פלאטפארם, וואס איך זאג צו מיינע וועהלער.

זעהנדיג, אז איך וועל זיך פון מיין שכן נישט ארויסרעהען, האב איך זיך שניצל אויסגעכאפט, אוועק מיט

ד"ר מ. וויזענפעלד

די קהלה און איהרע אויפגאבען

די יודישע קהלה האט אין פוילען איהר טראדיציאנעל-רייכע געשיכטע און ווי עס ווייזט אויף פראפעסאר באַל-באָן האט זי געשפילט פאר'ן פוילישען יודענטום א זעהר גרויסע ראָלע. שוין אין 15 יאהרהונדערט האבען זיך אין וויכטיגע צענטערן זיך פערשטענדיגט צווישען זיך קהלות פון גרעסערע שטעט און אין 1584 יאהר האבען די קהלות אין פוילען געשאפן אַנאָני-גערופענעם, ווער ארבע הארצות, אַט דער ווער האט דאמאלס געהאנדעלט נישט נאָר רעליגיעזע ענינים נאָר אַרומגענומען דאס גאנצע יודישע לע-בען-הן אין כלל הן אין פרט; איז אויך געוועזען דער שופט בעת סכסוכים צווישען אייגענעלע קהלות.

אין 17 יאהרהונדערט הויבט זיך דער ווער ארבע הארצות אָן צו צו-פאלען, ווייל אייגענעלע מנהיגים קע-פענדיג צווישען זיך און קאנקורירען צוליב אייגענע אַמביציעס. און דער סוף-ווי אלע מאָל ווען עס געהט נור אין אַמביציע, בענוצט מען זיך מיט מסירות, פלובליס, אז דער ווער רייסט פון די יודישע בעלי בתים ארויס געלד און בענוצט עס פאר געהימע צוועקען א. ד. גל, אזוי אז אין יאהר 1764 ווערט דער ווער, וואס איז געווען זעהר אנגעזעהען, דורך די מאַסגעבע-דע פארקאטערען געצויליך אויסגעלעזט. נאָכדעם ווי פוילען איז זיך צופאלען פערנעמט זיך די קהלה נאָר מיט רע-ליגיעזע ענינים, אַבער אויך דאן געהט נישט אדורך אַהן קאָמף און אינטרי-גנס. עס חנפ'ענען זיך צו דער רעג-רונג דא איין צד, דא אַנאָנדערער, וואס איז גורם, אז מיט דער צייט פאלט די פארשטעהערשאפט אריין צו דער אסימילאציע.

מיר שטעהען נאָהנט פון וואהלען צו דער היגער יודישער קהלה און היות ווי מיר ווייסען, אז געשיכטע איז א זאך, וואס חור'ט זיך איבער, מוזען מיר זיך פון די עטליכע שורות נעשלי-טע לערנען און פון זיי נעמען א ביי-שפיעל, כדי צו פערמיינען דאס שלעכ-טע און אוי ווען ווייזער נעהמען דאס, וואס גיעט אונז האפנונג אויף בעסערס. די היינטיגע צייטען טאר קיינער אַהן אויסנאָהם נישט נרינגעצען די וויכטיגקייט פון דער קהלה פאר יודען. אונזער אַנאָנימאָס הארץ פיהלט און זעהט, אז ווען מען לויפט פון שטעי-טלעך ציבאָלונגען, צו וועמען קומט מען-צו דער קהלה אין גרעסערן אָרט; וועלען מיר נישט זיין דאָנענען, דאס מען זאל אייך אינגאנצען בחנם שט'ען...

(ג) ווער דאָרף דאס האבען א חון? אַט דאָווען איך שוין אין שטיבעל פון קינדהייט אָן און מיר האבען נישט קיין חזנים. אמת מיר האבען בעלי-תפלה'ס, אַבער דאס קאן דאך זיין יע-דער מתפלל, ווארום וועלכער יוד קאן דאס נישט דאָווענען פאר'ן עמוד. נעמט מען אַבער צו א חון, קאן שוין קיינער נישט צו צום ברעטל. און אויב ס'זאג-וועגען אין דער שטאדט-שוהל עטליכע הונדערט בעלי-בתים, איז דאך גלאַט א צער-בעל-חיים, וואס קיינער פון זיי, צווישען וועלכע עס זענען פעהאנען א סך בעלי-תפלות, קען נישט צו קומען א נאנץ יאהר צום ברעטל... דאס איז איינמאָל אַוועק. והשנית, איז גלאַט א שאָד אויסצוגעבען בעלד פאר א חון וואָרום, ווער דאָווענט דען אין דער שטאדט-שוהל סאָמע שוסטער מיט שניי-דער, נאָ קאָנען זיי אנדערש נישט בעשטעהן נאָר א חון מוזען זיי האבען, אנדערש קאָנען זיי נישט קידוש מא-כען? ...

הא, וואס זאגט איהר-באַמקעט אונ-טער מיין שכן-זיי זענען שוין צוגע-וואוינט צו א חון? נאָ, וועלען מיר זיי אַפגעוואוינען, ש'קשה, היינטי-גע צייטען געוואוינט מען זיך אָב פון א סך זאכען...

(ד) בית-עולם, נאָ, איז דאס נישט קיין סאָנאדאָל, אז מען זאל נעמען געלד פון לעבעדיגע און טויטע, איב-ריגענעם, וואס איז דאס פאר א מאָדע צו מאכען ערשטע, "מעסעצ" און ביים פלויס (גאָלדעריע בלע'ז?) אז מיר אַבער וועלען זיין דאָוואַרעס, וועלען מיר זיך בעמינהן, דאס מען זאל אלע

יודען בחנם גענאָמען... (ה) מיר וועלען אַבשאַפן די דיינים און מורה הוראה'ס, צו וואס אויסגעבען אזוי פיעל געלד אוממוסט? מיר הא-בען אַנאָנדערען פלאן: מיר וועלען קויפען פלים און טאָמער וועט זיין א שאלה אויף א טעפיל, וועלען מיר, א-שטאט דעם וואס ס'זאל זיין א מורה-הוראה וועלכער געמט פענסיע, בעסער אַוועקגעבען דעם שאלה-פרעגער אַנ-אָנדערע טעפיל. דאס וועט זיין אי בע-מערער, אי ביליגער.

(ו) אויך די מקוה וועלען מיר רע-פארמירען. די איצטיגע קהלה האט אויסגעפאָט די מקוה, אזוי ווי זי וואָלט געווען א טאָנץ-זאָל ר"ל. מיר וועלען זיך בעמינהן, אז די מקוה זאל זיין אזוי, ווי ס'זענען פשר'ע מקוה'ס אין אלע יודישע שטעט און שטעטלעך, אז די מקוה-געהער זאלען פיהלען דעם אמת'ן ריה-ניחוח פון א יודישער פשר'ע-מקוה, און זאלען יודען א הנאה-הא-בען...

(ז) עס איז איינגעפיהרט, אז עטאט צאה-לען נאָר די פערמעגליכע. מיר וועלען איינפיהרען, אז אויך די אַרימע זאלען צאהלען עטאט, ווארום די רייכע יודען זענען גענוג בעלאסטעט מיט הוצאות אויף טאהרען אין בעדער, אייגארנען זיך ליקסוס-וואוינונגען, מאכען וואס-אַמאָל אַנדערע טאָלעטען פאר די פרוי-ען און די אַרימע זענען פון דעם אלעם פטור; זיי זענען נאָר דעריאוינט צו נעמען. מיר וועלען דעריבער איינ-פיהרען, אז אויך די אַרימע זאלען אַנ-הויבען צו געבען און וואס מעהר אלץ בעסער.

(ח) קמחא וועלען מיר אינגאנצען אַבשאַפן. אויך די טאָציאלע הילף ווע-

בעדער אין דער מקוה הונדערטער שול-קינדער, וועלכע ווערען צוגעשיקט דורכ'ן "טאָז". ס'זענען אויך פון דער מקוה קראנקע, וועמען די דאָקטוירים האבען פערשריבען הייל בעדער. דער-ביי איז שוין דאס צווייטע יאהר די מקוה פולשטענדיג פריי פון דעפיציטען און בעלעסטיגט נישט די קהלה מיט קיין גראַשען פון איהר בודזשעט. נישט דא איז דאס אָרט צו דערמא-נען וויפיעל הארץ און פערשטענדיש האבען די היינטיגע קהלה-אַנפיהרער פאר'ן אַרימע קינד און וויפיעל זיי לייגען אויס פון דער אייגענער קעשע-נע. די הענד זייערע זענען אַבסאָלוט ריינע, די טהאטען קלאָר-פאָזיטיווע. מיר קענען דעריבער האפען האפנונג, אז די זעלבע אַנפיהרער וועלען זייער שעהן ווערן פיהרען ווייטער און דאס נאך אינטענסיווער פאר'ן וואויל פון דער גאנצער שטענשאכאווער יודישער בעפעלקערונג.

פון ראבינאט.

דעם פערגאנגענעם מיטוואך איז אין היגען ראבינאט ביים אַנטייל פון פאָר-שטעהער פון זער חברה, "שומרי שבת" פארגעקומען א קאָנפערענץ מיט א גרע-סערע צאָהל יודישע בעקערס, אויף וועלכער די אַנוועזענדע בעקערס האבען זיך מתחייב געווען און אונטערזעשרי-בלין אַנאָסור נישט צו באַקען שבת. גלייכצייטיג איז בעשלאָסען געווארען געגען די יודישע בעקערס, וואס וועלען יאָ באַקען שבת, אַנאָוועזענדען שטרענגע מיטלען.

בנוגע דעם, "זויערטייג", וואס דאָרף פארנעברייט ווערען צום באַקען שבת-צוגאכט דארפן די בעקערס זיך פער-שטענדיגען מיט'ן ראבינאט.

אַנאָיסמלוג זיין ראָמאָנב.

זונטאג, דעם 23 ד. ת. 7 א זייער פריה קומט פאר א פאָפולערער אויס-פלוג קיין ראָמאָנב. די אַנטיילנעמער דארפן מיטנעמען באַד-קאָסטימען. דער אַבצאָהל פאר'ן אויספלוג בעטרעפט 1 זלאָטע.

אינשרייבונגען נעמט אָן דער סעק-רעטאריאט פון "מכבי" טעגליך פון 8 ביז 10 אַווענד.

לען מיר סקאסירען, ווארום ס'איז נישט צו פערשטעהן, אז מענטשן זאלען נישט קענען פערדינען אויף חיונה. ס'שאַדט נישט, אפשר די ערשטע צייט וועט עס די אַרימע קמחא-נעמער שווער זיין איבערצוטראגען אַבער איינציגווייז ווע-לען זיי זיך פון די שטיצעס אַפגעוואוי-נען.

(ט) פרי צו פערשטארקען די קהלה-פינאנסען וועלען מיר פערקויפען די נערטנער-פערמע און די האנדווערקער-שולע, צו וואס טויג דאס דער קהלה, ס'איז גלאַט אַנאָיביריגער קלאָפּאָט אויפ'ן קאָפּ.

(י) מיר וועלען אויך...

איך האב אַפער שוין ווייטער נישט געוואלט לעזען די גליקען, וואס מיין שכן גרונם פליטאל זאגט צו זיינע וועהלער אין האב איהם די פלאַטפארם צוריקגעגעבען, מבטיה זייענדיג איהם, אז אויב ער וועט די דאזיגע וואהל-פלאַטפארם פערפעקטליכען, וועט ער בלי-ספּק האבען אַ גרויסע צאהל וועה-לער...

די וואהל-פלאַטפארם פון מיין שכן גרונם פליטאל איז נישט קיין פאנטאזיע פון א פעליעטאַניסט. פעהאנען ביי אונז אין שטאדט אזעלכע, וועלכע פערשטענדירען צו זיין מנהיגים פון דער יודישער עדה אין שטענשאכאווא און אינאיינעם, מבטיה זייענדיג איהם, אז אויב ער וועט די דאזיגע וואהל-פלאַטפארם פערפעקטליכען, וועט ער בלי-ספּק האבען אַ גרויסע צאהל וועה-לער...

סמאָל.

אינזער הפקר = וועלט.

פון ש. ראָזענפעלד.

אין אַ הפקר-וועלט לעבען מיר, מיט פעלשונג אָטעמען מיר, און מיט "קלאַ-רע ליגענס" ווערען מיר גענעהרט. וואו מ'קעהרט זיך און וואו מ'ווענדט זיך - אומעטום דיוועלפּע אָטעמאָספערע פון ווילדער הפקות, גארעריי און לינגערשיקייט.

קיינ חילוק נישט אין וועלכען קרייז איהר בעוועגט זיך און וואָסער ווינקעל פון לעבען איהר שנקט אייער אויפ-מערקזאמקייט, עס מעג זיין די אוי-בערוועלט און עס מעג זיין די אוי-טערוועלט - אומעטום טרעפט איהר די זעלביגע מאָס הפקות און פעלשונג און ליגען, און האַנדלונגען און פיה-רונגען, אומעטום זענען אלע מענשלי-כע פערבינדליכקייטען אויפגעבונדען, אַ וואָרט איז קיין וואָרט נישט, אַנאָ-מאָך איז קיין אָבמאָך נישט.

מעג עס זיך האַנדלען אום בעצ-הונגען צווישען פאָלק און פאָלק, אָדער צווישען מענש און מענש. מ'לאַכט חוצפה'דיג טון די, וואָס מאַהנען עהרליכקייט, מ'פערשפייט יע-נע וואָס גערעכענען נעכטיגע, מאַראַלי-שע ווערטען, און מ'קעהרט זיך אָב פון אַזוינע, וואס בעשטעהען אויף אַנ-שטענדיגקייט.

און נישט בלויז פרט און פרט, לאַנד און לאַנד כלל און כלל, פאר זיך גע-נומען פיהרט אַ הפקר-לעבען, צי הפקר-פאליטיק, נאָר אלע לענדער און אלע פעלקער צוזאמענגענומען, ווי איין גאַנצער קערפער - אָט ווי דער "פעל-קער-בונד" שטעלט עס פאַר - איז איין גרויסער מופקר, איין ווילדער הפקר-יונג, וואס ווערט נתפּעל פון דער שווערער פויסט, און זינגט "הללויה" דעם רויב און דעם מאָרד וואָס פערפלייצט די וועלט.

די גאַנצע וועלט ליידט פון דעם צושטאַנד, צענדליגער און מעהר מיל-יאָנען מענשען ווערען צעשטויבט און צערעכענען פון דער אומבערגעניצטער הפקות. אָבער הפקר'דיגער, שערליכער און אומברחמנות'דיגער ריהרט ער אָן אונז, יודען, און אומעטום:

אין אייראָפּע ווי אין אַזיען, אין אַפ-ריקע ווי אין אַמעריקע. אומעטום שטעהן די מופקרים מחנות' ווייז און מאַהנען אונטערבאנג פאר אונז, פארוואָס? דערויף ענטפערען זיי מיט כל'ערליי, נישט בלויז פאלשע, נאָר געפּעלשטע, מיט אַ כוון גע-פעלשטע מיינונגען, און זיי ווערען דאָך אויסגעהערט... מיט כל'ערליי ציטע-סען און פאסקוילען, וואס נישט בלויז די לעזער, נאָר, נאָכמעהר, די שרייבער

פערשפרייטונג פון דער פעסט - געגען דער הפקות און לינגערשאפטיגקייט וואס בעהערשען זיי?

די קלענערע ווי די גרעסערע - זיי טהוען גאַרנישט. מיט'ן געדולד פון די אוראלטע סטאַאיקער זיצען זיי און קוקען צו רוהיג און אומגעשטערט, ווי די הפקות פערשפרייט זיך, ווי דער ליגען פיהרט דאָס גרויסע וואָרט און פערפעסטעט די וועלט.

און אין פאלען פון געפאהר, איז דאס נישט-טהון געגען איהר א שטאר-קונג פאר איהר. מיט נישט-לעשען א שרפה, גיט מען איהר צו מאכט, פער-גרעסערט מען די גרעניצען פון איהר מעגליכער פערוויכטונג.

און דאס שטעלען די געפאהר, דורך נישט שטעלען זיך איהר אנטקענען, דאס שטארקען דעם איינפלוס פון לי-גען און פעלשונג אין פעלקער-לעבען, דורך מאכען זיך נישט-זעהענדיג, וואס עס געהט פאַר אין נאָהענטען אַרום - דאס איז זיי גרויסע זינד פון די ווירגי-גע בעסערע רעגירונגען, וואס מיר קא-נען אויפציעלען אויף דער וועלט.

ליידט די וועלט פון אָט דעם ליג-נערישען צושטאַנד, ליידט די יודען מיט, אָבער מיר, יודען, ווי מען ווייסט, מווען פיהרען אַ דאָפּעל-טע-בוכהאַלצער-יע, איינע - פאַר אונזערע בלוטיגע בוינעס צוהותפות מיט דער וועלט, און א צווייטע - פאר אונזערע ספּעציעלע ליידען, פאר די ספּעציעלע ליגענס און העצעס פון דער וועלט בונגע אונז. פערנעניצען מיר דאס מאל אונזער ספּעציעלען געביט. מיר לאָזען די וועלט און די יודען פון דער וועלט, מיט די העצעס און ליגענס פון דער וועלט געגען אונז - אָן א זייט. מיר ווילען זיך אָבשטעלען בלויז אויף אונ-זער היימלאַנד.

און אויך דא וועלען מיר נישט דאס גאַנצע העץ מאטעריאל אויפגעהמען. אויך דאָ לאָזען מיר אָן א זייט די הע-צעס און די ליגענס און די אינטעריגעס, וואס אונזערע שונאים טרייבען אַרום אונז, און מיר שטעלען זיך אָב בלויז אויף די ליגענס, און אויף די פעלשונג-גען, וואס אונזערע, אַזוי בעטיסעלעס: פריינד - דאס ענגלישע בעאמטע-טום - אין לאַנד, טרייבט געגען אונז. דאס אליין איז אויך גענוג, כדי אַריי-נעממען די רעגירונג פון אונזער היימלאַנד, אין די גרעניצען פון דער אַלגעמיינער "הפקר-וועלט".

וואָס פון זינט אָן ס'איז אין לאַנד געווארען אונרוהיג, פון זינט אָן אַראַ-בער האבען אָנגעהויבען שעכטען און מאַרדען-ווי זייער שטייגער איז, הא-בען די פערטרעטער פון דער רעגירונג אין ארץ ישראל, אָנגעהויבען פאַברי-צירען פאַלשע ידיעות וועגען גאַנג פון די פּוילטיגע געשעהענישען. וועלט און מענשען האבען געוואוסט, אז נישט

מיכאל רוזשעוויטש פּרעזענט פון דער יודענשאפט-פארטיי אין טשעכאסלאַוו.

אין דאָך צופראַכען...

ליסטע.

אוממיט האבען מיר געפרובט צו איבערצייגען די רעדעל-טיהער, אַז צולעב א פאַר שטימען פון דער סינא-גאַנצ איז נישט פדאי צו צופרעכען דעם געאייניגטען פראָנט, וועלכער איז אין דער יעצטיגער קאאָרדינירונגס-צייט פון ציוניזם אַ ווייטערער עטאַפּ פון קאָאָרדינאַציע.

ווייל אָבער דער פרעסטיזש פון ציוניזם איז אונז טייער, האבען מיר נישט געקאנט מספּים זיין, אַז אַ נאַצ-יאַנאַל-ציוניסטישער בלאָק זאל צווא-מענגעשטעלט ווערען - פון וואס איהר ווילט - סוחרים, פאַבריקאַנטען און סתם מתפללים, וועלכע זאלען דוקא שטעהן די ערשטע אויף דער ציוניס-טישער ליסטע און דאס זאָל זיין דער אויסדרוק פון דער ציוניסטישער אי-דעען-איינהייט.

און דעריבער האט די מעהרהייט ציוניסטישע גרופירונגען בעשלאָסען זיך אָבצוגרעניצען פון דעם מאַסקירטען ציוניסטישען ווירטשאפטליכען בלאָק, שאַפּענדיג אַ נאַציאָנאַל-ציוניסטישען בלאָק, וואו עס פיגורירען אַלס קאָנדי-דאַטען און דער נייצער קהלה אָנגעזע-הענע פערזענלעכע מענשען, וועלכע שטעהען אין דער ציוניסטישער בעווע-גונג צעהנליכער יאָהרען און האבען פיעל געלייטעטעט לטובת דעם ציוניזם בכלל און דער היגער געזעלשאפט בפּרט.

פון דעם מערדערליכען אַראַבישען שטרייך, אָבער די לאַנדגאָר רעגירונג געשטיצט אויף די לינגערישע ידיעות פון ירושלים'ער רעגירונג, האט בע-הויפטעט, אז די אַראַבישע פאַנגראַם-פיהרערשאַפּט איז דאָ אומשולדיג-ווייל זי האט פערלוירען איהר השפּעה אויף דער פאַנגראַם-באַנדנע...

אין נאָך און נאָך און נאָך... אָט אזוי וואָקסט די פעלשונג און עס וואָקסט די ליגענע. עס פערשפרייט זיך די העצע און עס פערשפרייט זיך די אינטעריגעס און די הפקות אין אונ-זער היימלאַנד ווי אין די אנהיימליכע לענדער.

אין נישטאָ די מאַכט אין דער וועלט, נישט קיין איינצעלנע און נישט קיין פערזענלעכע, וואס זאָל זיך אַקעצען שטעלען דער געזעהרליכער פעסט פון ליגענע און הפקות, אין וועלכע די וועלט זינקט.

שטעהען מיר טאַקע שוין ביים סוף פון דער וועלט? ...

יודען, האבען דעם מאָרד אָנגעהויבען. אָבער געשטיצט אויף אַפּיציאלע ידיעות פון ירושלים האט דער קאָלאָניאַל-מי-ניסטער אין לאַנד, אַפּיציאל געמאַל-דען וועגען אַ "צוזאַמענשטויט" צווי-שען יודען און אַראַבער. גלייך ווי יו-דען האבען זיך אויך בעטייליגט אין די מאָרדען, וואס איז אַנאָפּטער לי-גענע, שפּעטער איז געקומען דער ניי-ער קאָלאָניאַל-מיניסטער און האט צו-געגעבען א נייע פאַר ליגענס, אויך געשטיצט אויף די געפּעלשטע ידיעות פון ירושלים, האט ער איבערגעגעבען אין פארלאמענט די צאָהל אַרעסטירטע יודען און אַראַבער פון זינט-אָן די מערדעריינען האבען זיך אָנגעהויבען, דערביי האט מען אָבער פערנעמען אַנ-צוגעבען, אז די יודען זענען אַרעס-טירט דערפאַר וואס זיי זענען געווען ארויס פון זייערע הייזער נאָך דער פערבאַטענער צייט, און די אַראַבער זענען אַרעסטירט פאַר מאָרד. און נאָך אַזוי, וועלט און מענשען קענען די פערזענלעכע אַנפיהרער

האבען זיי געהאט דאס זעלבע, נאָר דאס מאָל האבען זיי, ווי עס זאגען ליצנים, זיך אַראַבעריקט מיט א שטאַ-פעל נידריגער... האבען זיי במילא בעקומען מיט א נומער קלענער-דעם נומער 6...

נומער 7 האבען בעקומען די רא-דאָמסקער חסידים, וועלכע ווילען דאס מאָל ירשענען די פילצער מיט זייער אַמאָליגען ערפאַנג, צי דאס וועט זיך זיי איינגעבען? נג, מילא...

נומער 8, וואס איז געווען די ליס-טע פון די האנדווערקער, האבען פער-נומען די לינקע פ. צ. נאָר היות ווי די האנדווערקער האבען דאס לעצטע מאָל געצויגען אויף דער דאָזיגער ליסטע גאנצע דריי פּרנסים, טרייסטען זיך די פ. צ., אז אין דעם זוכת פון 8-טעל וועלען זיי אויך עפעס געניסען...

די קליינהענדלער האבען געהאט שוין לאַנג פערטיג זייער ליסטע, נאָר זיי האבען געהאט געווארט אויף זייער טראַדיציאָנעלען נומער 10. איז ווי פאַר די פ. צ. האבען געקאַפּט דאס 8-טעל, האבען די קליינהענדלער שוין אריינגעטראָגען זייער ליסטע און בע-קומען דאס 10-טעל. די דעמאָקראַטען, וועלכע האבען אויך געווארט מיט דער ליסטע פון אינדערפריה, האבען זיך אויך דערווארט אויף זייער טראַדי-ציאָנעלען נומער 11.

די דעמאָקראַטען האבען אויך זייער ליסטע אַלס ערשטען קאָנדידאַט דעם קהלה-פרעזעס ה' יעקב ראָזענבערג, וועלכער איז בלייבסט דער פאַווער-טער

סטער קאנדידאַט פון אלע. דעם נומער 12 האבען בעקומען זי ציוניסטען-רעוויזיאָניסטען, וועלכע גע-הען אין א בלאָק מיט די יודענשאפט-לער און קאָמפּאַטאַנטען. אויך זיי האל-טען און מיט געוויסע רעכט, אז זיי וועלען ביי די איצטיגע וואַהלען אַרויס מיט א נצחון.

דעם נומער 13 האבען גענומען די האנדווערקער, וועלכע האלטען, אז דאס 13 טעל איז גראַד א מול'דיגער נומער. דאס איז דעם מאַרשאַל פיל-סודסקיס גליקליכע ציפער, און אזוי ווי אויפ'ן ערשטען פלאַץ פון דער האנדווערקער-ליסטע שטעהט איינער וועלכען מען רופט אויך "פילסודסקי", האבען זיי דערפאַר גענומען דעם נו-מער 13...

קיינער וויל נישט 14...

באלד ווי די האנדווערקער האבען אריינגעטראָגען זייער ליסטע און בע-קומען דאס 13-טעל, האט זיך געוואַנ-דען א קליינהענדלער-חברה מיט זייערס א ליסטע און ווען זיי זענען געוואויר געווארען, אז מען האלט ביים 14-טעל, האבען זיי געקאַפּט די ליסטע און ענ-טלאָפּען. אין א שעה שפּעטער איז געקומען מיט א ליסטע די "מזרחי", נאָר הע-רענדיג, אז דאס 14-טעל איז נאָך נישט "פערבאַטען" געווארען, זענען זיי אויך צוריק אַוועק. דאס זעלבע איז געווען מיט די ציוניסטיש-סוחר'ישע ליסטע-אויך זיי האבען נישט געוואָלט 14... ווען די אלע האט זיך דערפון דערוואוסט, איז געוואָרען א "רוך".

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

עס הויבט זיך אָן דער קאַמף

ענדליך ווייסט מען שוין ווער ס'האט אַלץ חשק צו ווערען פּרנסים אין דער היגער קהלה, ווער ס'ווייל רייטען אויף דער בידנער קלאַשע פון פאַלק ישראל אין דער עיר הבירה טשעכאסלאַוו.

פרייטאג, דעם 14 טען אויגוסט 3 א זייגער נאכמיטאג האט זיך ארויסגע-וויזען, אז 14 פאַרטייען און גרופען האבען אריינגעטראָגען קאנדידאַטען-ליסטעס ד. ה. אז אויף די 18 פּרנסים,

וואס דארפן אויסגעוועהלט ווערען אין היגען קהלה-ראט וועלען קעמפּען גאנצע 14 ליסטעס, אזוי אז אויף יע-דער ליסטע מאכט אויס איין פּרנס מיט א שטיקל; היות אָבער ס'זענען פערהאנען פארטייען און גרופירונגען, וועלכע האבען חשק און רעדען זיך איין, אז זייער ליסטע וועט אָנציהען שטימען אויף עטליכע מאַנדאַטען, וועט במילא דער קאַמף זיין א העכטיגער ווייל יעדע ליסטע וועט דאָך וועלען כאַטש עפעס דערגרייכען.

סיי ווי האבען מיר זיך נישט צו ש-מען פאר וואראש. דאָרט זענען אויף 50 קאנדידאַטען פערהאט 41 ליסטעס און אויף אונזערע 18 קאנדידאַטען-14 ליסטעס, אַלזאָ די זעלבע פראָפּאָרציע. דער ערשטער עטאַפּ פון די וואה-לען איז פערענדיגט און איצט הויבט זיך ערשט אָן דער אמת'ער קאַמף.

איצט קאָן מען שוין מאכען דעם סך הכל, ווער עס זענען די יעניגע, וועלכע ווילען זיין די רעזישיאָנאַל.

אַלזא, מיר וועלען אָנהויבען פון אָנהויב, מיר וועלען מאכען א שטיקלע אילוסטראַציע, לויט די געמען פון די ליסטעס, וואס יעדע גרופירונג האט בעקומען. נומער 1 האט בעקומען די "אגודה". אמאָל האט דאס איינסעל געהאט די געו. "רעגירונגס" פאַרטיי, די "מזרחי", וועלכע איז געווען שטאַרק אין די פערזערען און יעדעס מאל ווען ס'איז געקומען צו וואהלען, איז די "מזרחי" געווען די ערשטע און דערפאַר האט זי שטענדיג געהאט דעם איינס, דאס מאָל, אָבער, ווי ס'ווייזט אויס איז "מזרחי" אַפּיטעל אַראַב פון פנים און זייער אַמאָליגען אָנזעהן ווילען כאַפּען די "אגודה" לייט, וועלכע האט זיך טאַקע מקדים געווען און פאלד אינדערפריה דעם ערשטען טאַג פון אָננעמען די ליסטעס זענען זיי שוין געשטאַנען גרייט און פערבאַטען די "יעדינקע".

דערביי שמועסט מען, אז די "אגודה" וועלכע האט געהאט ביי די פאַריגע קהלה-וואַהלען א דורכפאַל, האָט דאס מאָל געמאַכט א פאַליטיש "שטיקעל", אזוי אז זיי זענען האַפּענדיג און זע-נען זיכער אין זייער נצחון. אז מעמער לעבען וועט מען זעהען.

ליסטע נומער 2 געהער צו די

ישראל פלאצקער

די בלוזערנקטע קאמפאניאנצן פון די קהלות,
און וועמען דארף מען וועהלען?

I.

יעדער ערנסט-דענקענדר יוד, יע-
דער יוד וועמענס געוויסען עס איז
נאך ריין, אין די בלוזערנקטע
סען פון יודישען כלל שטעהן נאך
ביי איהם העכער פון זיינע פריינד
אינטערעסען, האט מיט גרויס פערבי-
טערונג אויפגענומען די רעגירונגס-
פערזאנלעכע וועגען אדורכפירען
דער יעצטיגער צייט קהלות-וואהלען
אין פוילען.

עס איז, לידער, גוט בעקאנט ווא-
סערע ארומרייסענישען, מחלוקות, און
פירוד, די קהלה וואהלען רופען שטענ-
דיג ארויס צווישען דער יודישער בע-
פערקערונג, און דעריבער האט מען
זיך אָנגעקעמט און דין-וחשבון, אז
דער יעצטיגער אזוי שווערער און
טרויעריגער צייט פאר'ן יודישען פאלק,
ווען פון אלע זייטען, און כמעט אלע
לענדער וואו יודען געמונען זיך, בוי-
שעוועט גענען אונז א שרעקליכער
שטורמדיגער הוראגאן פון גיפטיגער
שנאה און אויסראטונגס-רייזע. ווען
אונזער אלט-ניי לאנד, אין דעם לאנד
וועלכעס איז די איינציגע האפנונג
אויף אונזער צוקונפט, האט זיך אויפ-
געהויבען א מוראדיגע כוואליע פון
רויבען און מאַרדען אונזערע פיאנער-
בויער, וועמענס בלוט עס גיסט זיך
אין די גאסען, די צאהל קרבנות פון
אונזערע ברודער-קושים פערגרעסערט
זיך מיט יעדער טאג, און מיט יעדער
שעה, און מיר ווייסען אז אונזערע
בלוטיגע שונאים זענען מיט דעם אוי-
סען צו שטערען און אָבשטעלען די
אָפּערפולע בוי-ארבייט, אריינצושטע-
כען א גיפטיגע שפיז אין האַרץ פון
אונזער פאלק, און חס ושלום, אוועק-
צורויבען פון אונז דעם איינציגען ליכ-
טיגען האפנונגס-שטראל-אין און אזא
ביסערער און פינסטערער צייט דארף
דאס יודישע פאלק זיין איינצופעסט
פעראייניגט, דארף דער גאנצער יודי-
שער כלל בילדען און מעכטיגע שטא-
לענע שוץ-וואַגער, אין וועלכער די פיי-
לען פון אונזערע שונאים זאלען צו-
שמעסערט ווערען. און עס טארען ביי
אונז דאמאלס נישט פארקומען זאגן
די מינדעסטע חלוקי-דעות.

מיר האבען דעריבער, מיט רעכט,
געהאלטען, אז דער יודישער צבור אין
פוילען האט זיך געדארפט ווענדען צו
די מאַסנעפערנע מאַכט-אָרגאַנען מיט
א ביסעל אָבזולענצען די קהלה-וואהלען,
איבערריקען דעם טערמין אויף א אנ-
קומענדיגן, האבען זיך געזאמלט
מען האט אבער צוליבען 14.
אזוי האט דאס געדויערט ביי האלב
דריי א זיגער, ווען די וואהל בירא
האט געזאָלט געשלאָסען ווערען און
די אויבערדערמאנטע 3 גרופען האבען
אלץ נישט געוואלט 14.
ענדליך האבען די סטור'שע-ציוניס-
טען, איינגעזעהן, אז דאס עסק קאן
זיך קאליע ווערען, לאין בריה מספיק
געווען צום 14-טעל. דאן האבען די
„מזרחי“ געכאַפט דאס 15-טעל, די
קליינע-דער-חברה דאס 16-טעל, אין
גאס אָבער האלט מען נאך ביי איצט
אין איין לאַכען, פארוואס קיינער פון
די דריי אויבערמאנטערע-קענסע ליסטעס
האט נישט געוואלט 14.

זיי מיינען „ערליך“ מיט'ן „שלוש“...
ש'האט זיך געטומעלט וועגען דעם
שלוש, וואס האט געזאָלט געשלאָסען
ווערען צווישען דער „אגודה“ מיט די
פילצער, אז זאגן דאמאלס, ווען די
ליסטעס פון די צוויי דערמאנטע גרי-
פער זענען שוין געווען אריינגעטראָגען
אין דער וואהל-קאמיטעט, זענען די
פיהרער פון ביידע ליסטעס נאך גע-
זעסען און פערהאנדעלט וועגען א ניי-
ער געמיינזאמע ליסטע.

פון דער פערזאנלעכע איז טאקי
גאָרנישט געווארען. און איצט בעשול-
דיגט נישט גרופע די צווייטע, אז יעדע
האבען איין געמיינט ערליך מיט'ן
שלוש, אז דאס איז א פאלשע בעשול-
דיגונג בנוגע ביידע צדדים-קאן בע-
ווייזען פאָלגערדער פאקט:
ווען איהר וועט אדורכקוקען די
קאנדידאטען-ליסטע פון די פילצער

בעשטימטער צייט, אויף א מעגליך
בעסערער און רהיגערער צייט, ווען
מען וועט גיכער זיך קענען ערלייבען
אָנצופירען א וואהל-שפיעל אויף דער
יודישער גאס. אָבער דאס איז נישט
געשעהן, און דער וואהל טערמין איז
געליבען נישט געענדיגט.
שפעטער האבען זיך אָנגעהויבען הע-
רען שלום-שטימען, אז מען דארף זיך
פערזאייניגען און ארויסשטעלען איין-
אינציגע געמיינזאמע קאנדידאטען-
ליסטע. כדי אויסצומיינען א וואהל-
קאמף. אָבער קומענדיג צום טיש האט
זיך ארויסגעוויזען, און פון רעדען ביי
טון איז זעהר ווייט; יעדער האט
פערשטאנען, אז דער צווייטער דארף
מוותר זיין און נאָכגעבען, דאָנען
ער מוז בלייבען אינגאנצען, ווארום
ער איז דאך באמת ראוי צו זיין א
מנהיג, א פרנס, און נאך איהם קומט
די בכורה.

קירץ, מיר שטעהן פאר וואהלען,
און עס דראגט אונז א שווערער וואהל-
קאמף, און ביי דעם אָלעמען זענען
מיר דאך גלאט אַ משוגעדיג פאלק,
זעהט מען דאך ביי אונז אַזאָלכעס
וואס מען טרעפט נישט ביי קיין שום
אומה ו'לשון, ווארום מיט וואס קען
מען זיך פערטייטשען, דאס וואס דער
„בונד“ און די עקס-לינקע, וועלכע
זענען ביי די פויריגע וואהלען געווען
אויף אויפיל אויפריכטיג און וויסענ-
דיג, דאס לויט זייערע אַנשיאונגען
און אירעאלען האבען זיי מיט דער
רעליגיעזער קהלה קיין שום געמיינזא-
מעס זענען זיי צו די וואהלען נישט
געאנגען - האבען אָבער בעשלאָסען
און די יעצטיגע וואהלען זיך יא
צו בעשליגען?

און צוליבען וואס געהט מען זיך
שלאָגען? צוליבען וואס זאל מען דאס
פיהרען דעם וואהל-קאמף? וואס האט
מען אונז דען איבערגעלאָזט פון אונ-
זער קהלה, און מיט וואס דיספאָנירט
זי זי?
ווייסען מיר דאך ווי דאס קהלות-
געזעץ זעהט אויס, ווי אזוי מען האט
דאס ארויפגעשטיטען, אז די גאנצע
קאָמפּעטענץ בעשטעהט פון א מינימום,
א גאָרנישט מיט גאָרנישט, ווען עס
זאל זיין ווי אַמאָל, זאָגן נישט ווי
אין די גאָר אלטע צייטען פון „וועד
ארבע ארצות: ווען די קהלות האבען
מיט זיך פאָרגעשטעלט א פאָקטישע
יודישע אינטעגראַציע, אויף אלע געבי-
וועט איהר געפינען אויפ'ן דריטען
אַרט די קאנדידאטור פון א געוויסען
שלום ערליך. ד. ה. אז זיי די פילצער,
זענען ערליך און ווילען א שלום.
די „אגודה“ איז נאך ערליכער, ווא
רוב אויפ'ן דריטען אַרט פון איהר
ליסטע געמינט זיך ש'מ'ה ע'ר'ל'יך
און וועגען שלמה ווערט דאך געזאגט:
מלך שהשלום שלו, אז ער איז גאָר
דער קעניג פון שלום... אבי מען וואָרפט
פאָר זי 2 אויבערדערמאנטע גרופירונ-
גען, אז זיי מיינען נישט ערליך מיט
זייער שלום...

ווען ער וואָלט דאָרט געווען...
דער יודישער וועלט-קאָנגרעס איז
פערענדיגט ס'איז אויסגעקליבען גע-
ווארען אַנעקדעקטיוו מיט קאמיטעט,
וואס דארף ברענגען די ישועה פאר'ן
יודישען פאלק.
ווי בעוואוסט האט טשענסטאכאו
אויך דאָרט פערטרעטען איהרס א דע-
לעגאט, וועלכער האט מסתאמ צוגע-
טראָגען זיין חלק.

איז אָבער פערהאנען ביי אונז א
יוד און דוקא אַנאָגענעזענער בעל-
הבית, וועלכער האט שטאַרק חשק גע-
האט צו זיין דער שליח פון כלל ישראל
אויפ'ן יודישען וועלט-קאָנגרעס, אַז
זאגט ער, ווען ער, וואָלט דאָרט גע-
ווען אין זשענעווע, וואָלט זיך עפעס
געטון, ער וואָלט געגעבען אזא קלאַפ
אין טיש, אז דאס גאנצע וועלט-געווי-
סען וואָלט זיך אויפגעטרייסעלט.
איצט, ווען ער לעזט די רעזאלי-
ציעס פון יודישען וועלט-קאָנגרעס,
ציהט אונזער בעל-הבית ה' פ. מיט
דער גאָל. ער איז נישט צופרידען,

טען פון יודישען לעבען-נאָר אפילו ווי
ערשט אין דער גאָנצער פערזאנלעכ-
הייט ווען די קהלה האט נאך געקענט
און געמעגט ערלעדיגען טיילווייז איה-
רע סאָציאַלע און פילאָסאָפישע
הצטרכות'ן, אָבער יעצט איז מען דאך
בעשרענט בלויז אויף ריין רעליגיעזע
ענינים. און אויף אויף דעם וואס מען
האט אונז איבערגעלאָזט, אויף דעם
שארית הפליטה, זענען מיר אויך חלילה
נישט קיין בעל-ביתים, האבען מיר אויך
נישט קיין דעה, ווארום דער אמת'ער
בעל-דעה, דער פוסק-אחרון איז די
אויפזיכט-מאָכט, וועלכע שטרייכט און
מעקט פון אונזערע בודזשעטען מיט
א גאָר ברייטער האַנד, נישט פערענע-
דיג אונז און נישט רעכענדיג זיך כלל
מיט אונזער מיינונג, ווייל אזוי איז
דער דין, אזוי לויטען די פאָרשניטען.
יעצט איז צוגעקומען די שחיטה-
גזירה, וועלכע נעמט אוועק ביי די
קהלות דעם הויפט-קוואַל פון איהרע
הכנסות, אזוי אַז מ'איז פאָקטיש זיך
גאָרנישט פאָרצושטעלען ווי אזוי די
קהלות וועלען קענען עקזיסטירען און
ערלעדיגען זאָגן זייערע נויטיגסטע
הצטרכות'ן.

אָבער מיר שטעהן פאר א געשע-
הענעם פאקט: גאנצע 14 ליסטעס זע-
נען אַריינגעטראָגען געוואָרען. קיינער
פון די ריכטונגען וועט שוין זיין ליסטע
נישט אַרויסציהן און דער קאמף איז
אונטערמיטליך.
מען וואָלט אפשר געקאנט זיין אזוי
גאָרנישט און אָפּערלירען צו די קעמפ-
ען צדדים, אַז זיי זאלען פיהרען דעם
קאמף אין געוויסע ראהמען פון א-
שטענדיגקייט, אַז מען זאל זיך א ביי-
סעל רעכענען מיט אונזערע פערזענלעכע
שונאים און אויסען, וועלכע לויטערען
אויף אונזער אינערליכען פירוד, און
דעריבער נישט אויסניסען דעם גאנצען
שמוץ, נישט אַרויספיהרען אין גאס דעם
גאנצען עקלע און עיפוש. אָבער וועט
דען עמ'ץ האַרעקען וועט זיך דען ווער
צופאסען צו דעם? הלא! אַלוא,
פלאָנטערטער לאַגע בלייבט נאָר איבער
אַט וואָס: אויפצוקלערען די וועהלע-
מאסען, די סתם יודען, וועלכע זענען
נישט פערבלענדעט מיט קיין ענגער
פארטיי און קליינע-פאָליטיק - איבער-
הויפט די רעליגיעזע-נאציאנאלע יודען -
אויפצוקלערען און בעליכטען זיי פאר
וועמען זיי האבען אָפּגעגעבן זייערע
שטימען, וועמען זיי דארפן שיקען
אין דער קהלה, און וועלכע ליסטע
דארף און מוז זיי זיין אמאנאטסטען.
אין קומענדיגן אַרבייטען וועלען מיר
זיך בעמיהען צו בעווייזען, אז דאס
איז די ליסטע פון מזרח, וועלכע פער-
טרעט דאס הינע רעליגיעזע-נאציאנאלע
יודענטום.

ס'איז נישט דאס, וואס ער האט גע-
מיינט און ער איז מבטיח, אז עס
וואָלטען געווען גאנץ אנדערע רעזול-
טאטען, ווען ער נאָר וואָלט דאָרט
געווען...
יער מעמאָריאל פון דער קרולאָווע
יאָדוויגא צום יודישען וועלט-קאָנ-
גריעס...
מיר פערשעפנטליכען דעם פולען
טעקסט פון מעמאָריאל, וועלכען די
קרולאָווע יאָדוויגא האט געשיקט צום
יודישען וועלט-קאָנגרעס, פון וועלכען
זי האט אונז צוגעשיקט אַנאָבשריפט:
צום וועלט קאָנגרעס אין זשענעווע.
הויכער קאָנגרעס!
איך האָב שוין נישט קיין כח אויס-
צוהאלטען, איך קרולאָווע פון פאָלעס-
טינא, פוילען, מצרים און בלאַכאָוויצ
קום צו איין מיט א וועה-געשריי:
זעהט, אז דאס פעבעל זאל זיך בעזי-
נען און אויסצאהלען די מיליאנען פונ-
טען, וואס זיי האבען בעהאלטען אין
די בענק.

איך מאַכער מיך שוין 20 יאהר,
כ'ויל אויסלייזען דאס פאלק, וואס
ווערט אומעטום געפייניגט, איך האָב
שוין אויפגעבויט א גרויסען פאלאץ
אין ירושלים ביי דער פוילע-מערבי און
די קאָל-לפּעל' ווילען פון גאָרנישט
הערען.

דער מלאך פאָמפ פייניגס מיך, פונקט
צוועלף א זיגער ביינאכט קומט ער
צו מיר, ער קנייפט מיך און שרייט:
געה, לייז אויס דאס יודישע פאלק.
אָבער ווי אזוי קען איך אויסלייזען,
אז דאס פעבעל וויל מיך נישט-הערען.
איך פאל פון די פיס, פאָסט צו

מיר, וואָס לעבען אויף דער זייט
אייראָפּע, ווייסען גאָר וועניג פון יע-
נעס מין אויסטערלישע זאמלערס, וואָס
גיבען אוועק זייער ממון און דמים
זאמלענדיג פערשידענסטע חפצים פון
דער גאנצער וועלט. מיר ווייסען העכ-
סטענס פון מאַרקען זאמלערס אָדער
מינצען-זאמלערס, אָבער ווער למשל
האט געוואוסט, אַז דער פריהערניגער
שפאָנישער קעניג אַלפאָנס האט זיין
לעבען לאַנג געזאמלט פוילעלעך פון
שוועבעלעך? אָדער ווער ווייסט למשל,
אַז דער בעקאנטער מיליאנער יאָזעף
סמיט פון טשיקאָגאָ זאָמעלט זיין לע-
בען לאַנג הויזגעזעץ... ער האָט
שוין די קנעפ פון גאָפּלעך און פון
די אַמעריקאנישע פרעזידענטען ווא-
שינגטאָן און קראָמוועלי און פון נאָך
און נאָך גדולים...
דער אַרגענטינישער מיליאנער גאָ-
צאָלעס זאָמעלט אַלערליי אינסטרומענ-
טען, מיט וועלכע מ'האט דערהרג'עט
אַ מענשען... זי האָט, מיט וועלכער
מ'האט לידוויק דעם זעכצעטען אָגע-
האָט דעם קאָפּ, האָט ער געקויפט
וכדומה זאָלכע יקר המציאות... אין
זיין זאמלונג געפונט זיך אפילו דאס
מעסער, מיט וועלכען ברוטס האָט
דערשטאָכען צעזאָר'ן. עס פעהלט איהם
בלויז דער שטיין מיט וועלכען קין האט
דערהרג'עט ה'בל'ען און דאס שטיינער-
לע, מיט וועלכען דוד האט געהרג'עט
ג'ל'ת'...
מיט אַנ'ערץ צוואנציג יאהר צוריק
האט דער לאַנדנער מיליאנער וויליעם
הוטאָן פערקויפט אַ זאמלונג פון בילע-
טען פון טראַמוויען, שיפּען און באה-
נען פון דער גאנצער וועלט. אַנאָמע-
ריקאנער האט דאמאלס פאר דער זאמ-
לונג געגעבען אַ הון רב, פונדעסטווע-
גל האט הוטאָן נישט בעקומען אפילו
קיין צעהנט חלק פון דעם, וואָס די
זאמלונג האָט איהם אָפּגעקאָסט.

מיסטער מאַריזאָן פון נעבראָסקא,
אין דרום-אמעריקע האט ביי זיך אַלער-
ליי ציגארעטען און ציגארען, וואָס זע-
נען נור פערהאנען אויף דער וועלט.
ספעציעלע אָגענטען אין אַלע לענדער
שיקען איהם אַלע נייע סאָרטען, וואס
בעווייזען זיך נור ערגיץ וואו אויפ'ן
מאַרק.
אין ליווערפּול איז פעהאן אַ ריי-
כע פרוי העלדאָס, וואס זאמעלט ערד
פון אַלע בית-עולם'ס פון דער גאנצער
וועלט. זי שיקט די ערד אויף איהר
קבר, וואס זי האט זיך ביים לעבען
געקויפט, בכדי אַז זי וועט שטאַרבען,
זאָל זי ליגען אויף אַ בית-הקברות פון
ארבע פנות העולם...

גאנצע טעג, איך ארבייט נישט, ווארום
עס פאָסט נישט, אז א קרולאָווע זאל
אַרבייטען, און די בעלדער, צונויפגע-
זאמעלט פון טויענדער יודען, האבען
גראַטשער, קאָל-לפּעל, דאָרמעזיאַדעס
צוגענומען.
וועה-נעשרינען! אזא בראַך! אזא
אומגליק, מלאך פאָמפ האט מיר די
לעצטע נאכט געזאגט, אז איך בין
געווארען די קרולאָווע פון דער גאנ-
צער וועלט, פרעזידענט פון דער
שטאָט טשענסטאכאו, פרעזעסין פון
דער קהלה און דער המון וויל פון
דעם אלעם נישט וויסען.

הויכער קאָנגרעס! איהר זאָלט ווי-
סען, אז דאס פאלק מוז אויסגעלייזט
ווערען, עס האט שוין נישט קיין כוח
אויסצוהאלטען. דער מלאך הייסט זא-
פאָרט אויסצאהלען דאס געלד, די
מיליאנען פונטען, די מיליאַרדען הא-
לערען, די ביליאַנען זאָלעס און ווי
לאַנג איך וועל נישט דערהאלטען די
געלדער וועט זיך אומעטום רודערען.
איך גלויב, אז דער מלאך וועט
נישט דארפן צו אייך צו קומען און
דאס געלד וועט באַלד אויסגעצאהלט
ווערען.
איך, קרולאָווע, בענש אייך און
ווינש, אז איהר זאָלט מצליח זיין אין
אייער ארבייט.

מיט קעניגליכען גרום
איך קרולאָווע פון פאָלעסטינע,
מצרים, טריען און פוילען
(-י) יאָדוויגא יודוית
ס'איז געווען אַ נחת צו קוקען.
דאס גרעסטע געווינס פון דער דרי-
טער קלאס 100,000 זל. איז געפאלען
אין דער גליקליכער קאָלעקטור פון ה'

טפשינו, נארמניו, אויסטערלישע פערשוניען.

אין פאָסטאָן עקזיסטירט אַ פערזאָן
פון רייכע אויסטערלישע זאמלערס. יע-
דער פון די מיטגלידער זאמעלט עפס
אַנדערש. איינער זאמעלט ציידן, דער
אַנדערער שיד, אַ דריטער קאפּעלעשען
און פיערטער שירעמס.

איינער פון זיי זאמעלט וואסער
פון אַלע טייכען און ימים פון דער
גאנצער וועלט, זיי שטעהן ביי איהם
אויסגעשטעלט אין פלעשער און אויף
יעדען פלעשיל איז גענוי בעשריבען
פון וואנען דאס דאָזיגע וואסער קומט.
איינער זאמעלט פאפירענע זעלנער.
צווישען זיי איז פערהאנען איינער,
וואָס זאמעלט אַלערליי קאנסערווען,
וואס זענען נור פערהאנען. נישט קיין
חלוק וואָס אין דער קאנסערווען-פושקע
איז פערהאנען. מיט זיין זאמלונג קען
ער שפייזען טויענדער מענשען חדשים
לאַנג, כאָטש פיעל קאנסערווען זענען
שוין אַלט און נישט מעהר צו געני-
סען.

פרוי דאָפּערטי פון מאנטשעסטער
זאמעלט אונטערשריפטען פון פרויען,
וואָס האבען שוין געהאט לכל הפחות
פינף מענער... זי האט שוין אַ היבש
פּעקיל מיט אוועלכע חתימות, זי אַליין
איז געבליבען אַכט מאָל אַנאָלמנה און
דריי מאָל האט זי זיך גע'גוט.

פּרוי אַנדריי פון לאַנדאָן זאמעלט
ליבעס בריעף פון מיידלעך נישט על-
טער ווי זיבעצען יאָהר. די בריעף
לעזט זי דערנאָך טאָג און נאכט.

אַ גאנץ גרויסער טייל פון אויסטער-
לישע זאמלערס האט זיך פערלעגט
אויף אַלערליי קליידער.
איבער זיי וועלען מיר שרייבען אַנ-
אנדער מאָל.

ז. האַבער, וויען.

פאָרבעריי און כעמישע
וונדערניי

BENETA
ב. יאָסעלעוויטשאַ 11

(געענאָיבער דעם געוועלד פון דער
קאפּעלזשאַרניע)

אונטער דער לייטונג פון אַבאָסאָלעוועט פון דער
כעמישער אינדוסטריע - שולע אין ווארשא מיט
לאַנג-ייערהיגער פראַקטיק

ספעציעליטעט:

- 1) פאָרבען לויט מסענען.
- 2) דעטאָשירען (ארויסנעמען פלעקען און וואשען
אויפ'ן אָרט).
- 3) כעמיש רייניגען און פאָסאָנירען קאפּעלזשן.
- 4) וואָשען שטייפּע מצנער-וועש מיט אַ
דויערהאַפּטען שפיגעל-גלאַנץ.

חיים וועקסלער, אלע 6.
ווער ס'זענען די גליקליכע געווינער
איז מיר נישט בעוואוסט, דערפאר איז
מיר אָבער געווען בעשערט צו זעהען,
ווי אזוי מען האט אָפּגענומען דאס
געלד פאר איין פיערטעלע אין דער
סומע פון 20,000 זל.
איך זאג בעשערט, דערפאר, ווייל
דאס פיערטעלע איז געווען אין בעזיץ
פון 6 יודישע ארבייטער, וועלכע פער-
דינען צו 2 זל. א טאָג און דאָ מיט-
אַמאָל אַנאָפּריכטעניש - יעדער האָט
בעקומען אויף זיין חלק צו עטליכע
טויענד זאָלעס.

איך האָב צוגעקוקט, ווי אזוי עס
איז פאָרגעקומען די הילקע, ווי אזוי
די הונדערטערס האבען זיך געפונען
אין הענד פון מענשען, ביי וועלכע
איינצעלע זאָלעס זענען א פערמעגען,
און ס'האט זאָגן געטראָפּען, אַז ווען
אזאָרבייטערין האט בעקומען אַ נייעם
הונדערטער אין האַנד, האט זי זיך
אָנגעפרעגט צי דאס איז אויך אַ הונ-
דערטער...
6 יודישע אַרבייטער, וועלכע לעבען
אין דחקות און קאנען זיך נישט פער-
גינען, צוליב זייערע קליינע פערדינ-
סטען אַנאָפּרייג שטיקעל ברויט, זענען
מיטאַמאָל אויסגעריכט געוואָרען - זיי
האבען בעקומען טויענדער. צווישען
די געווינער זענען אויך געווען צוויי
מיידלעך, וועלכע זענען בעגליקט גע-
וואָרען מיט א נדן. ווען איך האב גע-
זעהן ווי זייערע אויגען האבען אויפ-
געלאַנגט ביים צעהלען דאס געלד,
זאג איך אייך רבותי, אז ס'איז געווען
א נחת צוצוקוקען.

ליפמאן קאָפּינסקי

דער רעוויזאָניזם און זיין בעציהונג צום קהלות

וועזען

ווי בעוואוסט האבען מיר רעוויזאָניזם געטען אלס אַ פּאַלעסטינאַ-טרישע פּאַרטיי געהאַט אַ פּאַסיווע שטעלונג צום פּאַלעסטינאַ פּראָבלעם פון לאַנדטום פּאַליטיק צו. אַנדר. אויך צום קהלות-וועזען.

די דאָזיגע פּאַסיווע שטעלונג צו דער לאַנד-דעם-פּאַליטיק האבען מיר פּערזענלעכע מיט דעם, וואס מיר אלס שטאַטס-פּאַרטיי האבען העכערע ציעלען אויסצו-קעמפּען ווערן ריכטיג האט דער ה' ש. געשריבען אין זיין אַרטיקל אין דער "סענעסאָנאָווער צייטונג", אַז דאס יידישע לעבען הויבט זיך נישט אָן אין דער קהלה און ענדיגט זיך נישט אין דער קהלה, מוזען מיר אָנ-שטרענגען אונזערע כּחות, פּרי צו זיין ווי געהעריג וואָכזאָם און בעשיצען אונזערע בערענעסע פּאַזיציעס אין ארץ-ישראל.

די ברייטע יידישע עפענטליכקייט האט זיך דעריבער איבערצייגט אין אונזער אויפריכטיגען ציוניסטישען פּאַרטייטום און האט זיך צו אונזער ציוניזם מיט'ן פּוילען צוטריו און אַכטונג, ווייל מיר האבען געקענט ווייזען, דאס מיר רעוויזאָניסטען לאָזען זיך נישט אריינציהען אין דיידענשאפטליכע קאמף נאך לאַקענדע קהלה-בענקלעך.

מיר האָבען אין דעם פּאַל דאס גאנ-צע פּעקיל מיט כּיבודים מיט אַ בריי-טער האַנד איבערגעגעבען די אַנדערע ציוניסטישע גרופּירונגען און זיי אַקטיוו מיטגעוואָלטען צום וועג.

יעצט מוזען מיר אָפּען ערקלערען, אַז מיר האָבען געמאכט אַ קאַרדינאַלען פּעחלער געבענדיג אונזער "קאַרט בלאַנזש" די אַנדערע ציוניסטישע גרופּירונגען, ווייל אין קריגע נאך מאַג-דאטען האט מען נישט איבערגעקליבען אין מיטלען, קעמפּענדיג דאָביי געגען אַנדערע יידישע ריכטונגען מיט דער ציוניסטישער פּאַרטיי, וואס האט אין קאָ-סעקונדען געמוזט ציהען אַ געוויסע רעאַקציע און דערפיהרט צו דער שט-טונג פון קיסטליכע בעגער פון ציו-ניזם בכלל.

דער פּאַליטישער קאמף לגבי אויסען איז נאָטירליך אָפּגעשוואכט געוואָרען, ווייל מיט אַ געוועלשאפט ביי וועלכע עס ענזיסטירען שטענדיגע מחלוקות רעכענט זיך קיינער נישט בפרט ווען עס האנדעלט זיך וועגען אַזאָ גראַ-דיעזען ציעל ווי דאס שאַפּען א יידישע מלוכה.

אונזער לאָזונג איז דעריבער "אל המקור!" דער רעוויזאָניזם אלס נא-צאָנאָל-מלוכה'שע בעוועגונג מיר הא-בען די קאָנטראָל איבער אלע געוועל-שאַפּטליכע ערשיינונגען אין גלות און בעסראַכטען עס פון שטאַנדפּונקט פון העכערע פּאַרערונגען, וואס זאָלען ענט-פּערעכען די בעדינגונגען פאַר אַנ-איינזיטליך יידישע פּאַלק, וואס מיהרט ערשט צו א יידישע מלוכה אין ארץ-ישראל.

מיר זענען אויפריכטיג און שטעלען פּעסעס, אַז אין דער טאַג-טעגליכער קהלה-ווירטשאַפּט זענען קיין ספּעציפּעלע ארץ-ישראל'דיגע אינטערעסען נישט פּערהאַן, עס ענטשטעהט דעריבער די פּראָבלעם אויב אזוי טאָ צו וואָס דאַרפּען די רעוויזאָניסטען אויסאבען אַנ-איינ-פלוס אין דער קהלה?

אונזער תשובה איז: מיר געהען אין דער קהלה נישט צוליבע דעם סערי-טאַרעלען פּאַרלאָרען אין ארץ-ישראל, נאָר צוליב א ריין נאַציאָנאַל-עטישער אויסשולונג פון יידישען פּאַלק אין וועל-כען מיר נויטיגען זיך אזוי שטאַרק אין וואס מיר זעהען זיין צוקונסט אין ארץ-ישראל, אַנדערש קען קיין רייד נישט זיין, קיין רייד וועגען א יידישער מלוכה.

מיר אלע יודען ווילען האָפּען, אַז די צוקונסט פון א יידישע מלוכה איז זעהר גאָהנט, און סאַק דערפאַר איז אונזער נאַציאָנאַלער חוב צו זאָרגען, אַז דער אַדמיניסטראַטיו-מלוכה'שער אַפּאַראַט פון צוקונפּטיגען יידענשאַפּט

יודען, וועלכער שרייבט צו. אַנדר. מען פּערזענט די עלעמענטאַרסטע כּללים פון גענערווייטער מענשליכער העפליכקייט, עס איז אַ וואָקאַנאַליע פון גראַפּינגערישקייט אין דער העס-ליכסטער אויסגאבע פון טאַקטלאָזיגקייט פון דרך-ארץ-לאָזיגקייט.

"מיר קלאָפּען אויף אַלאַרם און רוי-פען אָנצוהויבען אַ קאמף פאַר מידות, האַנד ביי האַנד מיט'ן פּאַליטישען קאמף רופּען מיר אויך צו קעמפּען-געגען כּאמיוז אויב נישט-וועט מען זיך דאָ אויספּעסען איינער דעם צווייטען. און נישט צוליב'ן פּאַליטישען ברודער קאמף, ניין פשוט סתם-אזוי צוליב די שלעכטע מידות וואס האבען זיך אין אונז איי-געוואָרעלט.

"מען דאַרף קעמפּען פאַר "הדר" אין יודענטום, מיר דאַרפּען בענייט ווערען אין אלע הינזיכטען, אמת ווע-גען דעם האט שוין אויפגעוהויבען זיין שטים פּראָפּ. י. קלוינער, אַבער דאס איז נאָך ווייניג דאָ מו דערהערט ווע-רען די שטים פון אַ בעוועגונג, אין דער ערשטער רייה-פון אונזערער, דאָן וועט זיין אונזער פּערדינסט א היסטאָרישער."

דאס איז דער סוד פון אונזערע א-שוואונגען און צוליבע וועלכען אינטע-רעס מיר געהען צו די וואהלען. מיר ווילען האָפּען, אַז די ברייטע געוועלשאפט וועט אונז די דאָזיגע פריי-ציפען ערמעגליכען איינצופיהרען אין דער יידישער געוועלשאפט.

14 קאָנדיטאָנען-ליסטעס צו דער קהלה.

עסקנים און געוועלשאפטליכע טהורע: שמואל געמיראָווסקי, איגנזש. מ. פייגין, ד"ר דוד טאַרבעטשאַק, יעקב קראמא-לאָווסקי, מיכאַל רוזעוויטש, הערמאַן הערצבערג א. א.

די ליסטע פון האַנדווערקער-פערבאַנד האט דאן בעקומען דעם נר. 13 און אין דער שפיץ געהען די בעוואוסטע האַנד-ווערקער-טהורע: דאָזאַר דניאל דוילאַ-וויטש, פּרנסים אברהם דוילאַווסקי און ישעיה נראַנקע, ראַטמאַן יוסיל נאָלד-בערג, מאיר פייגנעבאַלט.

דאס נישט-וועלען נעמען דעם נר. 14 האט געוויקטעט און 10 און זיגער פריה אָן. יעדע פאַר מינוט האבען די פאַר-שטעהער פון די אַנדערע ליסטעס זיך אינפאַמירט אין דער קהלה-קאָנצעל-רע, צו דער דערמאנטער נומער איז שוין "פּעריקאַפּט" געוואָרען. ענדליך, ווען דער זיגער האט שוין געהאלטען גאָהנט ביי 3 און ס'האט שוין באַלד געדאַרפּט געשלאָסען ווערען דאס אָננעהמען ל"ס טעם, האט זיך דער, פּעריקאַפּט "דעצידיט" און צווייטעסער פּלאַק, פּעריקאַפּט "דעצידיט" און אריינגעטראָגען זייער ליסטע.

אויף דער דאָזיגער ליסטע נר. 14 פייגורירען: נאָטאַן קאָהן, זיגמונט שטי-לער, משה זאנדשטיין, זעליג ראַטבאָרד און אַנדר.

די ווייטערדיגע ליסטע-פון "מוזח" האט בעקומען דעם נר. 15. אלס ערש-טע קאָנדיטאָנען געהען דער פרעזעס פון קהלה-ראַט חיים וועקסלער, פּרנס ישראל מענדיל זילבערבערג און ישראל פּלאַצ-קער.

די לעצטע ליסטע - פון קליינהענד-לער פערבאַנד האט בעקומען דעם נר. 16 און ענטהאַלט די נעמען פון חיים פריערמירער, יחזקאל טאפּאָר און צדוק פייגער.

צוואַמאַן אַלזאָ וועלען צווישען זיך קעמפּען 14 ליסטעס, ווייל דער נר. 3 איז נאָר אַ פּיקטיווע ליסטע און קיין נר. 9 איז בכלל נישט פּערהאַן.

פייערליכע הוצרה אויף וועלכער עס וועט אויך געגעבען ווערען אַ אַבשא-צונג וועגען רעם גרויסען נפטר.

גלייכצייטיג וועלען אייניגע חברים רעדען און געבען ערקלערונגען וועגען פערשידענע אַקטועלע פּראָגען, וואס געטונען זיך אויפ'ן סדר-היום.

אלע רעליגיעז-נאַציאָנאַלע יודען דאַרפּען אומבעדינגט זיין אנוועזענד אין דערמיט בעעהרען דעם אַנדענק פונ'ם גרויסען יידישען מנהיג, גאון און צדיק ז"ל.

די ליסטע צו די קהלה-וואהלען וואס איז אריינגעטראָגען געווארען דורכ'ן "מוזח" טראָגט דעם נומ. 15.

אינטערוויען וועגען טרוסקאָלאַס און טשענ-סמאָכאווער יידישע ענינים.

פרעזעס ראָזענבערג און אַדוואָ. קאָנאַרסקי בייים סטאַראַסטאַ. פּורמאַנעס.

ווי אלעמען איז בעוואוסט ווערט פאַר'ן הויז פון דער אויסשטעלונג אין דער קריסטליכער האַנדווערקער-אַרגאַני-זאַציע (אַלע 9) געשפּילט אַ גאַנצען טאָג דורך אַ רעזיגען הילכער, וועלכער שטערט דעם גאַרמאַלען לויף אין די געוועלכער און וואוינונגען פון דער גאַנצער ערשטער אלע.

די דערמאנטע דעלענאָטען האבען דערויף אויפגעקוקט געמאכט דעם סטאַראַסטאַ און געבעטען צו ווירקען אויף די אַרגאַניזאַטאָרען פון דער אויס-שטעלונג, אַז זיי זאָלען איינשטילען דעם ראָדע, פּרי נישט צו שטערען די אַלעמיינע רוח.

צום סוף איז בעהאַנדעלט געווארען פאַלגענדער ענין: ווי בעוואוסט איז דאס פיהרען משאלות אויף וואָגענס אין די אַלעס אין פערלויף פון די זומער-חרשים צוליב'ן אַספּאַלט בעשרענקט און מען דאַרף דערויף האבען ספּעציעלע ערלויבנישען. לעצטענס האט די פּאַלי-ציי צונעמען אוועלכע ערלויבנישען ביי יידישען פּורמאַנעס און זיי איינגאנצען פערבאַטען צו פאָהרען אין די אַלעס.

די ה"ה פרעזעס ראָזענבערג און אַדוואָ. קאָנאַרסקי האבען דערויף אויס-מערקזאַם געמאכט דעם סטאַראַסטאַ, וועלכער האט צוגעזאָגט דעם ענין אויסצופאַרשען און איהם גינסטיג צו ערלעדיגען.

צו הונדערט טויזענער פאַר טשענסאָבאָוו, לאָרז און פּלאַצק.

אינגליכען, ווייל שוין דעם 9-טען סעפטעמבער הויבט זיך אָן די ציהונג פון דער 4-טער קלאָס, ווי עס איז בע-קאַנט, בעטרעפט דאס הויפט-געווינס פון דער קלאָס אַ מיליאָן זאַטעס, אַבער הוצרעם - נישט רעכענענדיג די קלענע-רע, זענען נאך דאָ פאַלגענדע גרויסע געווינסען: דריי צו הונדערט טויזענד זל, פער צו פינף און זיבעציג טויזענד זל, צעהן צו פופציג טויזענד זל, זעכצען טעגליכע געווינסען צו פינף און צוואנציג טויזענד זל. א.א.וו.

ביי דער געלעגענהייט דערמאנען מיר, אַז דעם 27 טען ה. מ. וועט פאַרקומען די צונאָם נאך פערציען-ציהונג פון צוויי-שען די צעלטער, וועלכע זענען פער-בליבען אין ראָד נאכ'ן פערענדיגען די ציהונג פון דער 4-טער קלאָס פון דער פינף און דרייסיגסטער לאַטעריע און אויף וועלכע עס איז אין דער ציהונג נישט אנערקענט געווארען קיין סעריע-געווינסען.

פאַר אַ קעסטל-אַווענד, אלע אחים-יות מוזען זיין אנוועזענד.

פון "אחדות ישראל" ביי נ.צ.אָ.

שבת, פ' שופטים 5 און זיגער גאכמי-טאָג וועט דער ח' ה. א. יונגסטער רע-פערירען א.ד.ט., אחדות ישראל און די קהלה-וואהלען. חברים און סימפּאָטיקער ווערען געבעטען אנוועזענד צו זיין. - די ועדת התרבותיות ביי "אחדות ישראל", אונטער דער לייטונג פון הי-גען בעוואוסטען פּעדאַגאָג פּראָפּ. דוב וויינבערג איז צוגעטרעטען אויסצואַר-בייטען אַ תּכנית השעורים, וועלכער וועט ארומנעמען תּנן, תּלמוד, עברית ווי אויך ליטעראַרישע און וויסענשאַפּט-ליכע לעהרען. אין דער נעכסטער צייט וועט דער תּכנית השעורים פּערזענע-ליכט ווערען.

ווער האט געוואונען די 100.000 זאַטעס?

ווי בעוואוסט איז אין דער דריטער קלאָס פון דער 36-טער מלוכה-לאַטעריע ארויס אין דער קאַלעקטור פון ה' וועק-סלער 100.000 זל. אויפ'ן נומער 54355 ווי מען טיילט אַזוי מיט זענען די גליקליכע געווינער:

(1) 5 יידישע ארבייטער פון דער פאַבריק דערעס, (2) א אינהאַבער פון א געשעפט מיט זיין אַנגעשטעלטען, (3) אַנאַרבייטלעכער צוואמען מיט זיין פאמיליע און (4) א האנדווערקער,

נעכטען אינדערפריה האט פרעזעס ראָזענבערג צוזאַמען מיט'ן אַדוואָ. קאָ-נאַרסקי אינטערוויערט בייים סטאַראַסטאַ ראָנאַווסקי וועגען דער לאַגע פון די יודען אין טרוסקאָלאַס אין צוואַמענהאַנג מיט די לעצטע שרפות.

פרעזעס ראָזענבערג און אַדוואָ. קאָ-נאַרסקי האבען פאַרגעשטעלט די שווערע סיטואַציע, אין וועלכער ס'געפינען זיך די טרוסקאָלאַסער יודען שוין זייט 2 יאָהר, זייט ס'האט זיך דאַרט אָנגעהוי-בען די אַנטי-יידישע העצע. אויב פרי-הער האבען די פערשידענע פערברעכע-רישע עלעמענטען זיך בענגענעט מיט צושלאָגען יודען און אויסהאַקען די שויער, איז יעצט פיעל ערגער, ווייל גאַנצע הייזער מיט יידישע פערמעגענס ווערען פערברענט און דערביי קענען גאַנץ לייכט אויסקומען אין פייער יידישע נפשות. די דערמאנטע יידישע פלל-טהורע האבען דעריבער געבעטען אָנצו-נעהמען די געהעריגע שרים און בעזונ-דער ענדליך איינצואַרדנען אויפ'ן אָרט א שטענדיגען פּאַליציי-פּאַסטערונג. סטאַראַסטאַ ראָנאַווסקי האט ארויסגע-וויזען גרויס פערשטענדיגט פאַר'ן פאַר-געשטעלטען ענין און צוגעזאָגט זיך געהענער צו פּעראינטערעסירען מיט טרוסקאָלאַס.

ביי דער דאָזיגער געלעגענהייט זע-נען בעריהרט געווארען אויך צוויי ענינים, וועלכע האבען א שייכות מיט דער היגער יידישער סוחר'שאַפּט און

צו הונדערט טויזענער פאַר טשענסאָבאָוו, לאָרז און פּלאַצק.

דעם 17-טען ה. מ. האט זיך פערצע-דיגט די ציהונג פון דער דריטער קלאָס פון דער זעקס און דרייסיגסטער מלוכה-לאַטעריע. די דריי הויפט-געווינסען צו הונדערט טויזענד זאַטעס יעדע זענען געפאלען דאָסמאַל אין דריי פּאַרצויני-שטעט, דערביי איז די פאַרשונע געווען בעזונדערס פריינטליך פאַר די, וועגען וועלכע זיי האט שוין לאַנג געקענטען. אַזוי למשל געפינען זיך צווישען די בעזיצערס פון די בעזונדערע פערטלען פון נומער 54.355 די ה"ה: י. פאַרבער, אַנאַרבייטער, וועמענס פערדינסט עס בעטרעפט יעצט 3 זאַטעס טעגליך און יוזעף וואַסיאַק, אַנאַרבייטלעכער - ביידע וואוינען אין טשענסאָבאָוו. צוויי פּערטלעך פון נומער 180.133 געהערען צו די פרויען: העלענא ק., א הויז-דינע-רין און ספּאַפּאַנא ר., א לעהרערין. דאס דריטע געווינס פון הונדערט טויזענד זל. איז געפאלען אויפ'ן נומ. 47.843, וועלכער געהערט צו לאָדזער איינוואוינער.

איינשרייבונגען אין דער דערגענ-צונג-שולע פאַר לערן-יונגלעך.

דעם 15-טען ד. ה. האבען זיך אָנגע-הויבען די איינשרייבונגען פון לערן-יונגלעך אין דער דערגענצונג-שולע. עס ליגט דעריבער דער חוב אויף אלע מייסטער, וועלכע בעשעפטיגען לערן-יונגלעך זיי איינשרייבען אויף די דערגענצונג קורסען, וואָרום אויסער דעם וואס פאַר נישט איינשרייבען די לערן-יונגלעך דאַהט א געהעריגע שטראַף, דאַרף גלייכצייטיג זיין דער מאָראַלישער חוב פון די מייסטער, אַז זייערע לערן-יונגלעך זאָלען בעזוכען די דערגענצונג שולע, פּרי שפּעטער צו געניסען פון געוועלען-קאָזאַמענס, וואס דאס איז דער יסוד צו ווערען א זעלבסטשטענדיגער בעל-מלאכה.

נדבות פאַר תומכי עניים

ה' מרדכי פייגענבלאם 5 קילאָ ברויט פאַר תומכי עניים.

ה' בערל האָמאַן 10 קילאָ ברויט.

פון השומר-הדה"י

שבת פ' שופטים 3.30 נ. מ. קומט פאַר איין אספת הקן מיט דער בעטיי-ליגונג פון אלע אחים-ות. די אחים לעבנער און פאַראַן ווע-לען אַבגעבען א בעריכט פון דער מושבת המדריכים אין יעלעשניא.

מאָש"ק פונקטליך 9 א זיגער קומט

Zarząd i Kierownictwo
**Szkoły Zawodowej Doksztalca-
 jacej Żeńskiej dla terminatorek**
Związku Rzem. Żydów w Częstochowie
 zawiadamia, iż zapisy na nowy rok szkolny odbędą się b. m.
 od dn. 24 sierpnia do dn. 1 września w kancelarii szkoły przy
 ul. Przemysłowej 10 w godz. 18-20.
 Przy zapisie należy przedłożyć: świadectwo szkolne szkoły
 powszechnej i metrykę urodzenia.

Dr. A. OETKERA
BUDYNIE i CIASTA!

Zastępca: H. NORZYMBERSKI, Częstochowa, Aleja 38.
 Prosimy żądać stale i wszędzie niezrównanej książki z prze-
 pisami Dra A. Oetkera p. t. „Dobra gospodyni piecze sama”.
 Do nabycia u naszego zastępcy i we wszystkich księgarniach.
 Cena 50 gr.

בעקאנטער טשענסטאָכאָווער אַוואַנטוריסט געפונען אַ טויטער אין מירוב.

א דורכגעשאסענער שליוף.
 פאליציי האט אונטערגענומען אַ-
 נערדישע אויספארשונג, כדי פעסטצו-
 שטעלען ווער ס'זענען געווען די איי-
 געטליכע מערדער, וועלכע האבען, ווי
 ס'ווייזט זיך ארויס, מיט פאליס אייגע-
 נעם רעוואָלוצער איהם ערמארדעט און
 דאן איהם צוריק אונטערגענומען.
 ווארשיינליך האט פאָל אָנגעטראפֿען
 זיינע שונאים און ארויסגענומען דעם
 רעוואָלוצער, וועלכענדיג שטען, אבער
 דאס געוועהר האט זיך פעהראקט. ווינע
 נע שונאים האבען זיך דאן אויף איהם
 געווארפֿען, צוגענומען דעם רעוואָלוצער
 און אויסגעשאסען צו פאָל'ן.

כאַראַקטעריסטיש איז, אז קיינער פון
 די איינוואוינער פון די נאָהנטע היי-
 לעך האט נישט געהערט קיין גערויש
 און אויך נישט דאס שטערן.

דער דער'הרגעטער האט געהאט א
 ווייב, וועלכע איז פון איהם אוועק נאך
 א יאהר, נישט קענענדיג זיך צוזאמענ-
 לעבען.

דער מאָרד אַבער פאָל'ן, וועלכער
 איז אַ בעקאנטע „פערזענליכקייט“ אין
 מירוב און אין די שכנות'דיגע דערפער,
 האט ארויסגערופען א גרויסע פראג-
 טערעסירונג און פערשידענע קאמע-
 טאָרען.

ס'איז אבער אויך פעהרען א חשד,
 אז פאָל איז געגאנגען זעלבסטמאָרד,
 וואס ס'געווייזט א רייה פאקטען.
 די פאליציי וועט מסתמא געלונגען
 פעסטצושטעלען צי איז דער פאָל פון
 א מאָרד אדער זעלבסטמאָרד.

KINO „EDEN”

פון היינט, פרייטאָג
MAZUR

געשטיצט אויף אמת'ע פאסירונגען, וואס
 האבען געפונען אַנאַפאָקלאַנג אין געריכט.
 אין דער הויפט-ראַל
פאָלאַ נעגרי.

Redaktor i wydawca B. Bojars

וואָרשטאָטען פאר די דאָרטיגע יודען,
 וועלכע האבען אין צוזאמענהאנג מיט
 די לעצטע געשעהענישען פערלירען
 זייערע פרנסות. ה' זשיכלינסקי, האט
 אהינגעבראכט 6 מאָניטען צו זאָקען,
 ביי וועלכע ס'קאָנען געפונען געשעפטי-
 גונג 7 יודישע פאמיליעס. 4 פאמיליעס
 האט ער בעזאָרגט מיט מכשירים און
 רוי מאַטעריאַלען אויסצוגערייטען בער-
 שטען, 10 פאמיליעס וועלען זיין בע-
 שעפטיגט ביי טאָרטירען האָלד צו בער-
 שטען, 6 פאמיליעס, וועלכע פערנעמען
 זיך מיט מילך-ווירטשאפט, האבען בע-
 קומען קיין, פאר איין בעל-עגלה האט
 ער איינגעקויפט א פערד און אנדערע
 פאמיליעס האבען בעקומען געוויסע
 געלד-שטיצעס. געוואנדער האט די אויפֿן
 אָרט געשאפענע גמילת-חסד קאסע בע-
 קומען דריטהאלבען טויזענד זאָלעס.

נאכ'ן טעלעפאָנישען פערשטענדיגען
 זיך מיט דער צענטראַלע פון „דזשאַנט”
 אין ווארשא ווענען די פארגעקומענע
 שרפות פון די לעצטע וואָכען אין טרום-
 קאַלאַס האט ה' זשיכלינסקי באַלד בע-
 קומען אַן אויפֿטראָג פֿעסטצושטעלען אין
 וואס פאָר א הילף עס נויטיגען זיך די
 געליטענע פון די שרפות; ער האט
 דעריבער גלייך אָנגעשיקט א בריעף
 נאך ווארשא ווענען דער הויך פון דער
 געלד-שטיצע, וואס דאָרף אין די נאָה-
 טעס טעג צוגעשיקט ווערען נאך
 טרוסקאַלאַס.

ה' זשיכלינסקי האט אויך אָנגעהאַל-
 טען א קאָנפֿערענץ מיט'ן קהלה פרעזעס
 ה' ראָזענבערג און מיט'ן פרעזעס פון
 דער גמילת-חסד קאסע אַרום. קאָנאָרסקי
 ווענען דער טראַגישער לאַגע פון די
 טרוסקאַלאַס יודען און ווענען שאַפען
 אין די היגע פאַבריקען אַרבייט, וואס
 זאָל אַרויסגעבען ווערען אויסצופֿער-
 טיגען אין טרוסקאַלאַס.

שוידערליכער מאָרד-טהאַט הינטער דער יאָסנא-גורא.

נויטיג, ווייל ער האט אין שרעקליכע
 יסורים אויסגעווייכט די נשמה.
 די מערדערין איז אונטער א שטרע-
 גער וואָך איבערגעפיהרט געווארען אין
 קאַמיסאַריאַט, וואו זי האט זיך גע-
 געווען אלס די 40 יעהריגע יאָניגא
 שימאנסקא.

שימאנסקא האט דעם מאָרד אויסגע-
 פיהרט צוליב נקמה ערשט נאך 20
 יאהר. נאָדאַלסקי האט זי אראפגעברענגט
 קיין טשענסטאכאוו אלס 16 יעהריג-
 יי. דעל און אין אנהויב האט זי ביי איהם
 געארבייט אלס דינסט, דאן איז זי גע-
 ווען זיין געזיכטע. ווען נאדאלסקי איז
 מיט א צייט צוריק זיך צוגאנגען מיט
 זיין פרוי, האט שימאנסקא געמיינט, אַז
 ער וועט מיט איהר חתונה האבען.
 אפֿער ווען ער האט זי פֿאַר אויסגע-
 מיטען, נישט-וועלענדיג זיך מיט איהר
 טרעפֿען, האט זי בעשלאָסען נקמה צו
 נעמען און איהר פֿלאַן טאקי אויסגע-
 פיהרט פֿערג. שבת.

כדאי צוצוגעבען, אַז נאכ'ן מאָרד-אלי-
 שען צוזאמענברוך באַלד נאכ'ן אויס-
 הרען דעם מאָרד, האט שימאנסקא
 צוריקגעקומען אין רוה שוין זייענדיג
 אַרעסטירט אין חפּיסה און איז צופֿרי-
 דען, אז זי האט אויסגעפיהרט די נקמה
 און אז נאדאלסקי לעבט שוין מעהר
 נישט.

דער צוזאמענפאהר פון די ענדעקעס ארור רוהיג.

סטראַטיווער און פאליצייאישער מאכט
 זענען אין פערלויף פון שבת'דיגען טאָג
 נישט פארגעקומען אין אונזער שטאָרט
 קיין שום אַנטי-יודישע ארויסטרעטונגען.

פראַנקע אַיבערצוגעגען דאָס שטאָדטישע שפיטאַל פון דער 2-טער אַלע.

ווי געוואוסט, איז ענטשטאָנען א
 פראַנקע פון איבערטרענגען דעם כירור-
 גישען שפיטאַל נעבען דער בריק אינעם
 פולשטענדיג-אויסגעפֿערטיגטען שטאָדטי-
 שען הויז אויף שו. באַרזאָרי, וואס איז
 אין אנהויב פראַנקעסירט געווארען אלס
 שפיטאַל פאר איבערליכע קראַנקהייטען.
 אויב דער דאָזיגער פראַנקע וועט
 רעאַליזירט ווערען, וועט דער בנין פון
 כירורגישען שפיטאַל פֿערוואנדעלט ווע-
 רען אלס זיך-אַרט פון דער שטאָדטישער
 געוואלדיג-אַפֿטיילונג און פון אלע
 שטאָדטישע היילונגס סטאַציעס.

Szkoła Koedukacyjna i Przedszkole
im. Zofji Wajnsztokówny
II-ga Aleja 20. Telefon 10-78. ci od lat trzech).
 Kancelarja czynna codziennie od 10—12 i od 4—6 pp.
 Dla niezamożnych ulgi w opłacie.

די טרוסקאַלאַסער טראַגעדיע

פערברענט געוואָרען 2 יודישע הייזער. — פרעזעס ראָזענבערג אויפֿן
 אָרט פון דער שרפה. — די הילפֿס-אַקציע פון „דזשאַנט”.

דינסטאָג אין דערפריה איז אָנגעקומען
 נאך טשענסטאָכאָוו א ידיעה, אז אין
 דער נאָכט פון מאנטאָג אויף דינסטאָג
 זענען אין טרוסקאַלאַס ווידער פֿער-
 ברענט געווארען עטליכע יודישע היי-
 זער. היינאָ ווענען קיין טרוסקאַלאַס
 ארויסגעפֿאָרען דער קהלה-פרעזעס ה'
 ראָזענבערג, צוזאמען מיט די פרעסע-
 פֿאַרשטעהער, די ה"ה מענדיל אַש און
 שמואל פראַנק, פאר וועלכע ס'האט זיך
 אויפֿן אָרט פֿאַרגעשטעלט א שרעקליך
 בילד. אויפֿן טרוסקאַלאַסער מאָרק
 סטערטען ארויס צוויי קיימקעס, ארום
 וועלכע עס ליגען פֿערברענטע בעלֿקעס
 און ס'טליען זיך נאך פֿערשידענע שטוב-
 חפּצים. עס שטעהן דערייַ עטליכע
 יודען און גיסען וויאָדערס וואָסער אויף
 דעם טליענדיגן פֿייער. מאנכע זוכען נאך
 צווישען די חורבות, אפשר וועלען זיי
 ארויסגעפונען פֿעסע, וואס ס'האט נאך
 וועלכען ס'איז ווערט.

און באַלד דערווייטען מיר זיך, אַז
 מאנטאָג 10 א זיגער אויפֿערנאכט,
 ווען מאַנכע איינוואוינער זענען שוין
 געשלאָפֿען, האט פֿלוצלונג ווער א גע-
 שריי געטוהן: ס'ברענט! ווען די שכנים
 פון טוביה זאָמבעקס הויז האבען זיך
 אויפֿגעכאַפֿט, איז שוין דאס דאָזיגע הויז
 כמעט אינגאנצען געשטאנען אין פֿלא-
 מען, אזוי, אַז ווענען אַפֿגראַטעווען
 עפֿיס, איז שוין רייד נישט געווען.
 ביינע יודישע פאמיליעס: טוביה
 זאָמבעק און חיים זאָמבעק מיט זייערע
 פאמיליעס זענען קיים ארויס מיט'ן לע-
 בען, מיטכאַפֿענדיג פון די בעטען די
 שלאָפֿענדיג קינדער.

באַלד האט די שרפה אַרומגעכאַפֿט
 צוויי דאס שכנות'דיגע הויז פון נעם
 שטאַהל, אין וועלכען ס'האבען געוואוינט
 אויסער יאהם אויך מענדיל יאָקאָב-
 וויטש, איטשע מאיר פֿעלטע און ס'האט
 זיין אויך געפונען דער וואָרשטאָס פון
 זיין זוהן שמואל. אויך זיי איז געלונ-
 גען בלויז טיילווייז ארויסצוראקעווען
 די זאכען, פון וועלכע א סך איז צוגע-
 גנבֿ'עט געווארען דורך די אָנגעלאָפֿענע
 פֿויערס.

די אָנגעקומענע פֿייערלעכער האבען
 קום פֿל גענומען ראָטעווען דאס קרייס-
 ליכע הויז, וועלכעס געפֿינט זיך אין
 שכנות, אזוי, אז ביז זיי האבען זיך
 צוגעפֿיהרט צו די ברענענדיגע יודישע
 הייזער, זענען זיי שוין געווען כמעט
 אינגאנצען פֿערברענט. ס'איז אויך כא-
 ראַקסעריסטיש, אז פון די אָנגעלאָפֿענע
 קרייסען האט נישט גור קיינער נישט
 געהאַלפֿען לעשען די שרפה, נאָר פֿער-
 קעהרט, זיי יודען, וועלכע זענען געק-
 מען ראָטעווען, זענען געוואָרען גע-
 וואָרען מיט שטיינער. גראַד האט זיך
 אין טרוסקאַלאַס געפונען אַפֿאָשטעהער
 פון „דזשוינט", ה' זשיכלינסקי, וועלכער
 איז אהינגעקומען דעמאלטען טאָג מיט'ן
 צוועק צו בעזאָרגען מיט געוויסע בע-
 שעפֿטיגונג די טרוסקאַלאַסער יודען. ווען
 ה' זשיכלינסקי איז געלאָפֿען צו דער שרפה האט
 ער אויך בעקומען מיט א שטיין אין
 פוס.

צוריקגעקומען פון דער שרפה הא-
 בען די כלינגאָנעס אויסגעקאָקט די
 שויערען אין דער וואוינונג פון דאָרטי-
 גען רב, פון ישראל האָלענדער, שלמה
 געלאָבאָר א. א.
 די יודישע הייזער זענען געווען
 אַסעקירירט סך הכל צו עטליכע הונ-
 דערט זאָכעס יעדער.
 מען דאָרף צוגעבען, אז אין פערלויף
 פון די לעצטע זעקס וואָכען איז דאס
 שוין די דריטע שרפה פון יודישע היי-
 זער און מ'דאָרף דעריבער נישט קיין
 סך נאָכצוקלערען, כדי צו פֿערשטעהן
 וועמענס האנד ס'שטעקט אין די דאָזיגע
 אונטערצינדונגען.

אזוי זענען מיט 6 וואָכען צוריק
 פֿערברענט געוואָרען די הייזער פון
 זלמן קרעמסדאָרף און איטשע האָלענ-
 דער, וואס ס'איז מיט'ן רויך אוועק
 זייער גאָנץ פֿערמענען, דערווער אויך

צום שבת'דיגען צוזאמענפאהר פון די
 ענדעקעס אין שייכות מיט'ן יום-טוב פון
 „נס ביי דער ווייסעל", זענען געקומען
 סך הכל עטליכע טויזענד פֿערזאָן פון
 גאַנצען פּאָוויאַט, פון וועלכע א סך זע-
 נען געגאנגען אין וויערע ספֿעציעלע
 מונידירען מיט „כראַפֿרי-שווערדלעך" אין
 די קלאַפֿעס. אין גאַסען-צוג, וואס איז
 פארגעקומען אויפֿן וועג צו דער יאָסנא-
 גורא זענען געטראָגען געווארען מער-
 שידענע טראַנספֿאָרענטען, דערווער
 אויך מיט דער אויפֿשריפט: „ס'זאָל לע-
 בען פֿוילען אַהן יודען און קאָמוניסטען!"
 בעת'ן מיטגאנג, וועלכען די ענדעקעס
 האבען דערנאָך אָפֿגעהאלטען אויפֿן
 פֿלאַץ פון ציקלאָדראָם אויף דער קליי-
 סקי גאס האבען זיך רעהער געהעצט
 גענען יודען און דערפֿיי זענען געוואָר-
 פען געווארען לאָונגען ווענען דער
 יודיש-קאָמוניסטישער געפֿאָהר.
 א דאנק די פֿריהער אָנגענומענע
 טאָרויכט-מיטלען מצד דער אדמיני-

Druk. B. Bojars, Aleja 6